

Nr 269.

Av herr **Löfvander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till spannmålsodlingens stödjande.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 216 angående vissa åtgärder till spannmålsodlingens stödjande bygger i allt väsentligt på statens spannmålsnämnds i ämnet avgivna utlåtande och förslag. Den av spannmålsnämnden med ett antal kvarnar — representerande en större del av förmalningen inom riket — träffade överenskommelsen är kanske den enda, som under rådande förhållanden kunnat åstadkommas, då förhandlingsläget otvivelaktigt för spannmålsnämndens vidkommande varit svårt, men överenskommelsen är enligt vår mening behäftad med ganska avsevärda brister.

Genom kontrakt åvägabringas till en början full trygghet för avsättningen av 1930 års spannmålsskörd till i nu gällande avtal fastställda priser, en sida av överenskommelsen vars fördelar torde erkännas av alla jordbrukare. Kontraktet torde även vara av betydelse för tryggheten av avsättningen av 1931 års skörd av brödspannmål, eftersom kvarnarna förbinda sig till att under månaderna juni—juli 1932 uppköpa all dem före ingången av samma juni månad hembjuden brödspannmål av viss beskaffenhet till av Kungl. Maj:t fastställda priser. Sannolikt är att ett icke ringa antal kvarnar, som ännu icke anslutit sig till föreningen, sedermera komma att göra detta. Denna föreningskvarnarnas uppköpskyldighet under sommaren 1932 medför givetvis en viss trygghetskänsla hos odlarna av brödsäd med hänsyn till deras möjligheter att vinna avsättning för sin skörd, en sak som självfallet är av icke ringa betydelse.

Kontraktets största svaghet, om man bedömer detsamma ur jordbrukarnas synpunkt, ligger i den alltför svaga garanti för ett skäligt försäljningspris under den för flertalet jordbrukare viktigaste försäljningsperioden för 1931 års skörd, som genom kontraktet uppnås. Under september och oktober månader innevarande år och även under de därefter följande vintermånaderna äro flertalet spannmålsodlare — som icke till sitt förfogande äga erforderliga gemensamma lagerutrymmen — i det största behov av att sälja, och detta gäller i all synnerhet de medelstora och mindre odlarna. Det är som bekant i första rummet under denna tid av året som en prisstabiliserande anordning är mest av behovet påkallad. Väl kunna spannmålshandlare och förefintliga lantmannasammanslutningar i känslan av att under den efterföljande sommaren bliva av med sina lager till bestämda priser tänkas vara villiga att under nyssnämnda

viktigaste försäljningsperiod bjuda odlarna ett något högre pris än eljest, men att ett avsevärt prisfall kommer att inträffa under hösten synes likväl bli ofrånkomligt.

Vid nu nämnt förhållande synes det oss framstå som en plikt för alla, vilka vilja bereda spannmålsodlingen ett effektivt stöd, att taga alla de olika utvägar under omprövning, som härvid lämpligen kunna ifrågakomma. Vad tullinjen angår föreligger densamma på grund av väckta motioner redan vid innevarande riksdag till beaktande, likaså frågan om rätt för Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om lagstadgade minimipriser. En lösning emellertid, som icke vid innevarande riksdag hittills framförts men som vid en granskning av den kungl. propositionen av naturliga skäl framställer sig till eftertanke, är ett statsmonopol för brödsäd, som är annorlunda utformat än den kungl. propositionens, nämligen ett statsmonopol för brödsäd i huvudsaklig överensstämmelse med det en gång tidigare, 1919—1920, genomförda.

Väl äro vi icke blinda för de svårigheter som kunna tänkas bli förenade med ett statsmonopol av detta slag — vilket givetvis finge betraktas som en av den våldsamma jordbrukskrisen påkallad anordning — och någon tro på att det skulle komma att fungera friktionsfritt hysa vi givetvis icke. Emellertid förefaller det oss som om staten med ett sådant utgångsläge för förhandlingarna skulle kunna med kvarnindustrien träffa en överenskommelse, vilken för odlarna komme att medföra en gynnsammare och vida mera stabil prisbildning jämväl under den för dem ojämförligt viktigaste försäljningsperioden.

Med anledning av vad sålunda anförts anse vi, att den av oss här nämnda utvägen med ett statsmonopol skyndsamt bör komma under statsmakternas omprövning. Då emellertid den korta tid, som återstår av årets riksdag, icke torde medgiva utformandet av ett system för spannmålsodlingens stödjande enligt här antydda riktlinjer för nästkommande konsumtionsår, nödgas vi inskränka oss till ett förslag om utredning.

Vi få alltså hemställa, att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställandet av skyndsamt utredning rörande en anordning till stödjande av spannmålsodlingen inom riket i här ovan av oss antydd riktning ävensom framläggandet, därest det av läget på spannmålsmarknaden påkallas, av det förslag, vartill utredningen må förledda.

Stockholm den 6 maj 1931.

Axel Löfvander.

Per Gustafsson.

L. G. Bodin.

Fr. Julin.

Alexander Nilsson.